

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 289/05-48

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. marca 2006 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla a zo sudcov Jána Auxta a Jána Lubyho v konaní o sťažnosti A. A., bytom N., zastúpeného advokátom JUDr. M. Ď., N., ktorou namieta porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 1/99, za účasti Krajského súdu v Nitre, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo A. A. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 1/99 porušené bolo.

2. Krajskému súdu v Nitre prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 1/99 konal bez zbytočných prietáhov.

3. A. A. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 60 000 Sk (slovom šesťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Krajský súd v Nitre p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Krajský súd v Nitre je p o v i n n ý uhradiť A. A. trovy právneho zastúpenia v sume 6 309 Sk (slovom šesťtisícristodevät slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. M. Ď., N., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 289/05 z 13. decembra 2005 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť A. A. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 1/99.

Z obsahu sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľ a ďalší traja spoluobžalovaní sú trestne stíhaní pre trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 3 písm. a) a ods. 4 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov [platného a účinného do 31. decembra 2005 (ďalej len „Tr. zák.“)], ktorý spáchali spolupáchatelstvom podľa § 9 ods. 2 Tr. zák.

Sťažovateľ v sťažnosti namieta, že ani po takmer 7 rokoch nebolo dokazovanie v označenej trestnej veci vykonané v takom rozsahu, aby mohlo byť rozhodnuté o jeho vine alebo nevine, čo v ňom vyvoláva značnú právnu neistotu. Sťažovateľ poukázal na to, že:

„... má v dôsledku tejto skutočnosti problém nájsť si stabilnú partnerku a založiť si svoju rodinu, mať deti; v tejto sfére života sú jeho šance veľmi nízke, čo sťažovateľovi spôsobuje i psychické problémy. Sťažovateľ toho času 38-ročný si kvôli prebiehajúcemu trestnému konaniu doposiaľ žiadnu stabilnú partnerku ani nenašiel, nakoľko je tu stále potenciálna možnosť odsúdenia sťažovateľa, čo by preňho reálne znamenalo výkon trestu odňatia slobody a teda nemožnosť postarať sa v tomto čase o rodinu. No ani v blízkej budúcnosti nič nenasvedčuje tomu, že by došlo k vydaniu rozhodnutia vo veci samej. Vzhľadom na pomerne vysoký vek sťažovateľa sa jeho šance založiť si rodinu, počať deti a venovať sa ich výchove neustále znižujú.“

V doplnení sťažnosti doručenom ústavnému súdu 21. novembra 2005 sťažovateľ poukázal na to, že k nariadeniu prvého hlavného pojednávania vo veci stanoveného na 8. marec 2001 došlo po viac než 26 mesiacoch od podania obžaloby. Ďalej sťažovateľ konštatoval, že v nasledujúcich štyroch rokoch boli hlavné pojednávania viackrát odročené, pričom ani raz sa tak nestalo z dôvodov na jeho strane.

Sťažovateľ okrem toho, že navrhol, aby ústavný súd rozhodol, že uvedené základné práva boli postupom krajského súdu v označenom konaní porušené, zároveň žiadal, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu konať v tejto veci bez prietáhov a priznal mu primerané finančné zadosťučinenie vo výške 300 000 Sk. Domáhal sa aj náhrady trov konania.

Z vyjadrenia predsedu krajského súdu k sťažnosti z 25. januára 2006 vyplýva, že nesúhlasí s tvrdeniami sťažovateľa a je toho názoru, že zo strany krajského súdu nedošlo k namietanému porušeniu označeného základného práva sťažovateľa ako obvineného v trestnom konaní.

Vo vyjadrení predseda krajského súdu okrem iného uviedol podrobnú chronológiu doterajšieho priebehu konania od 4. januára 1999, keď bola krajskému súdu doručená obžaloba Krajskej prokuratúry v Nitre č. 2 Kv-7/98, do 28. novembra 2005, keď bolo

hlavné pojednávanie, po vypočutí svedka D. H. odročené na deň 27. 02. 2006 s tým, že boli OO PZ požiadané o predvedenie už spomínaných svedkov, opätovne bol predvolaný svedok J. K. s prípisom, aby sa ustanovil na hlavné pojednávanie, pretože obžalovaný A. A. trvá na jeho osobnom výsluchu (č. l. 1726 – 1728)“.

Odvolávajúc sa na takto podrobne opísaný skutkový stav predseda krajského súdu zastáva názor, že v označenej trestnej veci nedošlo k zbytočným priťahom. Tento názor opiera najmä o to, že:

„Vychádzajúc z týchto zistení som dospel k záveru, že hlavné pojednávania boli opodstatnene odročované, ich termíny boli určené v primeraných lehotách s prihliadnutím na skutočnosť, že trestný úsek tunajšieho krajského súdu už viac rokov nie je dostatočne personálne obsadený sudcami, čo spôsobuje enormnú pracovnú zaťaženosť sudcov pôsobiacich na tomto úseku. Títo prednostne vybavujú väzobné trestné veci, pretože niektorí predsedovia senátov, ako i prísediaci sudcovia z radov občanov sa zúčastňujú na zasadnutiach iných senátov trestného úseku, čo má tiež vplyv na dĺžku trestného konania.

Jednotlivé úkony trestného konania boli doposiaľ vykonávané v primeraných lehotách (spravidla od 1 do 3 mesiacov, v dovolenkovom období to bolo dlhšie) s cieľom zabezpečiť plynulé a včasné skončenie už označenej trestnej veci.

Je predpoklad, že po vypočutí dvoch svedkov (o ich predvedenie bolo opakovane požiadané OO PZ), ktorých je nevyhnutné vypočuť na hlavnom pojednávaní za účelom preverenia obrany obžalovaných, bude možné už označenú trestnú vec skončiť.“

Na vyjadrenie predsedu krajského súdu reagoval sťažovateľ podaním zo 17. februára 2006, v ktorom odmietol argumenty uvedené krajským súdom. Zdôraznil najmä to, že: *„Napriek tomu, že pojednávania v predmetnej trestnej veci boli na KS v Nitre vytyčované v naznačených intervaloch, mám za to, že jednotlivé pojednávania neboli pripravené tak, aby sa bezodkladne mohlo rozhodnúť vo veci samej.*

V zmysle uvedeného mám za to, že Krajský súd v Nitre v trestnom konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 1/99 svojím postupom neodstránil právnu neistotu sťažovateľa viac ako 6 a 1/2 roka, čím došlo k vzniku prierahov v súdnom konaní.“ Sťažovateľ sa preto domnieva, že jeho sťažnosť je dôvodná.

Z obsahu sťažnosti, jej doplnenia, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu krajského súdu ústavný súd zistil, že krajský súd sa v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 1/99 v období od 4. januára 1999 (t. j. od doručenia obžaloby) až do 8. marca 2001 zaoberal takmer výlučne žiadosťami spoluobžalovaných o prepustenie z väzby na slobodu. Zároveň v uvedenom období bol spis opakovane predkladaný Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v súvislosti s rozhodovaním o sťažnostiach ostatných spoluobžalovaných proti rozhodnutiam krajského súdu, ktorými boli zamietnuté ich sťažnosti o prepustenie z väzby na slobodu.

Je potrebné sa zmieniť aj o tom, že v priebehu uvedeného obdobia rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. Ntv-II 64/99 z 5. novembra 1999 o žiadosti predsedu senátu krajského súdu z 22. októbra 1999 tak, že lehotu trvania väzby u spoluobžalovaných M. K. a J. K. nepredĺžil. V odôvodnení citovaného uznesenia najvyšší súd okrem iného konštatoval, že „... postup krajského súdu pri tomto súdnom konaní nebol z časového hľadiska, v súlade s postupom aký zaručuje aj spomínaný článok 5 ods. 3 Dohovoru“.

Krajský súd až 8. marca 2001 nariadil termín prvého pojednávania vo veci na 21. - 23. máj 2001.

Ďalší priebeh napadnutého konania bol nasledovný:

- 16. mája 2001 bola krajskému súdu doručená žiadosť spoluobžalovaného J. K. o odročenie pojednávania z dôvodu práceneschopnosti, vzhľadom na čo krajský súd pojednávanie odročil na 10. - 12. september 2001,

- podaním z 3. septembra 2001 požiadal spoluobžalovaný J. K. o odročenie pojednávania z dôvodu pretrvávajúcich zdravotných komplikácií,

- krajský súd hlavné pojednávanie nariadené na 10. september 2001 odročil z dôvodu neúčasti spoluobžalovaných J. K. a O. P. na 29. - 31. október 2001,

- podaním z 19. októbra 2001 požiadal spoluobžalovaný J. K. o opätovné odročenie pojednávania z dôvodu pretrvávajúcich zdravotných komplikácií,

- na základe pokynu predsedu senátu z 24. októbra 2001 bolo hlavné pojednávanie pôvodne nariadené na 29. - 31. október 2001 odročené na nový termín, a to 21. - 23. január 2002,

- na hlavnom pojednávaní uskutočnenom 21. januára 2002 vzniesol námietku zaujatosti voči predsedovi senátu spoluobžalovaný M. K., pričom po prerušení konania krajský súd uznesením o vznesenej námietke rozhodol, že predseda senátu nie je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania. Proti uzneseniu uplatnil sťažnosť spoluobžalovaný M. K., ktorému vypovedal plnomocenstvo doterajší obhajca, na čo predseda senátu hlavné pojednávanie odročil na 15. - 17. apríl 2002 s tým, že spis bude predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o sťažnosti o nevyhlásení predsedu senátu z vykonávania úkonov trestného konania v predmetnej trestnej veci,

- vzhľadom na nepredloženie plnomocenstva zvoleného obhajcu ustanovil predseda senátu krajského súdu opatrením z 15. februára 2002 spoluobžalovanému M. K. obhajcu,

- najvyšší súd uznesením z 27. marca 2002 sťažnosť spoluobžalovaného M. K. proti uzneseniu o nevyhlásení predsedu senátu krajského súdu zamietol,

- krajský súd z dôvodu nevrátenia spisu z najvyššieho súdu hlavné pojednávanie nariadené na 15. - 17. apríl 2002 odročil na 1. - 2. júl 2002,

- hlavné pojednávanie uskutočnené na krajskom súde 1. - 2. júla 2002 bolo odročené na 15. - 16. október 2002 za účelom vypočutia svedkov a znalca.

V období od 9. decembra 2002 až do 22. októbra 2004 bolo nariadených celkovo 12 hlavných pojednávanií (okrem uvedených dátumov navyše ešte na 3. marec 2003, 5. máj 2003, 30. jún 2003, 20. september 2003, 8. december 2003, 2. február 2004, 29. marec 2004, 10. máj 2004, 29. jún 2004, 6. september 2004), ktoré však boli odročené

z dôvodu, že sa na ne neustanovili predvolaní svedkovia. Hlavné pojednávanie nariadené na 20. december 2004 bolo odročené na 3. marec 2005 z dôvodu ospravedlnenia sa dvoch obžalovaných, ako aj opätovného neustanovenia sa predvolaných svedkov. Dôvodom odročenia hlavných pojednávanií nariadených na 3. marec 2005 a 9. máj 2005 bolo opätovné neustanovenie sa predvolaných svedkov.

Napriek tomu, že podľa rozhodnutia predsedu senátu mali byť svedkovia, ktorí sa dovtedy neustanovili, predvedení políciou, k predvedeniu na ďalšie hlavné pojednávanie nariadené na 29. jún 2005 opätovne nedošlo. Z toho dôvodu bolo hlavné pojednávanie odročené na 3. október 2005. Neustanovenie sa predvolaných svedkov (okrem jedného, ktorý bol predvedený) bolo dôvodom odročenia aj hlavných pojednávanií nariadených na 3. október 2005 a 28. november 2005. Hlavné pojednávanie nariadené na 27. február 2006 bolo krajským súdom odročené na neurčito.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde vo veci sťažnosti sťažovateľa upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu.

Sťažnosť v tejto veci pôvodne prijal 13. decembra 2005 na ďalšie konanie IV. senát ústavného súdu. Od 1. marca 2006 v súlade s rozvrhom práce na rok 2006 sa sudca spravodajca Ján Luby stal členom II. senátu ústavného súdu a veci, v ktorých je sudcom spravodajcom Ján Luby, prerokúva II. senát ústavného súdu. Z tohto dôvodu túto vec prerokoval a vo veci samej rozhodol II. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa ods. 2 citovaného článku ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa ods. 3 citovaného článku môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia jeho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov“.

Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) má obvinený právo na to, aby o jeho trestnom obvinení bolo rozhodnuté v primeranej lehote. Toto právo je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Podmieňuje priamo spravodlivý charakter konania tým, že zabraňuje strate dôkazov alebo oslabeniu ich dôkaznej hodnoty. Bráni tiež tomu, aby obvinený bol príliš dlho vystavený zásahom do svojich práv a slobôd a neistote o svojom osude (rozsudok ESLP vo veci Wemhoff v. Nemecko z 27. júna 1968).

Pokiaľ ide o primeranosť lehoty, v ktorej má byť vec obvineného prejednaná, je pojem primeraná lehota relatívny. Neexistuje žiadna absolútne stanovená doba, ktorej

prekročenie by bolo automaticky kvalifikované ako doba neprimeraná. Primeranosť doby konania (...) sa posudzuje podľa konkrétnych okolností prípadu (napr. rozsudok ESĽP vo veci König v. Nemecko z 28. júna 1978).

Čas na konanie bez zbytočných prieťahov spravidla nemožno vyjadriť numericky. Obvykle neexistuje časová hranica, uplynutím ktorej postup súdu môže mať povahu prieťahov v konaní (napr. I. ÚS 137/02).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ (II. ÚS 61/98), pričom „k naplneniu práva na súdnu ochranu v rozhodovaní o veci samej dochádza zásadne právoplatným rozhodnutím...“ (I. ÚS 44/99, IV. ÚS 68/02).

Pri posudzovaní, či vo veci došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú povaha konania, teda právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka konania a spôsob, akým súd vo veci postupoval.

Povahou konania je potrebné rozumieť nielen jeho zložitosť alebo naopak jednoduchosť na jednej strane, ale aj jeho význam pre obvineného na strane druhej.

Pokiaľ ide o význam veci pre sťažovateľa, vo všeobecnosti platí, že doba trestného konania sa posudzuje prísnejšie, než doba konania v občianskoprávných veciach, a to vzhľadom na dôsledky trestného konania pre obvineného [obmedzenie práv a slobôd, vplyv na povesť, postavenie v zamestnaní a pod. (napr. rozsudok ESĽP vo veci Bagetta v. Taliansko z 25. júna 1987)].

1. Čo sa týka kritéria „zložitost' veci“, ústavný súd po oboznámení sa s vyjadreniami účastníkov a najmä s obsahom vyžiadaného spisu krajského súdu konštatuje, že vec ani zo skutkového, ani z právneho hľadiska nevykazuje črty mimoriadnej zložitosti. Na zložitost' veci nepoukázal ani krajský súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti doručenom ústavnému súdu. To, že v danom prípade nejde o skutkovo ani právne zložitú vec, uviedol aj najvyšší súd v odôvodnení citovaného uznesenia sp. zn. Ntv-II 64/99 z 5. novembra 1999.

2. Pri skúmaní veci podľa kritéria „správanie sťažovateľa“ dospel ústavný súd k záveru, že v napadnutom konaní sa nevyskytli také okolnosti, ktoré by mali byť pripísané na vrub sťažovateľovi v súvislosti s prieťahmi v konaní.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom krajského súdu v napadnutom konaní a konštatoval, že v takej pre sťažovateľa významnej veci, akou je trestnoprávne konanie, krajský súd čiastočne aj svojou nečinnosťou, ale najmä neefektívnou činnosťou spôsobil neúmerné predĺženie konania. Z hľadiska ústavných požiadaviek kladených na takýto typ konania je neakceptovateľné, že prvé hlavné pojednávanie vo veci sa uskutočnilo až po viac ako 26 mesiacoch od podania obžaloby. Obžaloba, ako už bolo uvedené, bola krajskému súdu doručená 4. januára 1999 a prvé hlavné pojednávanie vo veci bolo nariadené na 21. - 23. máj 2001.

Takýto postup nemôže ospravedlniť ani to, že krajský súd v období pred nariadením prvého hlavného pojednávania rozhodoval o opakovaných žiadostiach spoluobžalovaných o prepustenie z väzby. Táto rozhodovacia činnosť nie je konaním vo veci samej, a preto nemôže viesť k odstráneniu právnej neistoty obžalovaných.

O nesústredenom a neefektívnom postupe v konaní krajského súdu svedčí aj to, že najvyšší súd uznesením sp. zn. Ntv-II 64/99 z 5. novembra 1999 nepredĺžil lehotu trvania väzby (u obžalovaných uvedených v časti I tohto nálezu), čo odôvodnil s poukazom na to, „... že postup krajského súdu pri tomto súdnom konaní nebol z časového hľadiska, v súlade s postupom aký zaručuje aj spomínaný článok 5 ods. 3 Dohovoru“.

Obdobne aj uznesenie krajského súdu sp. zn. 1 T 1/99 z 19. októbra 1999, ktorým krajský súd rozhodol o vrátení veci prokurátorovi na došetrenie, bolo uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 To 60/2000 zo 14. decembra 2000 zrušené, pričom v jeho odôvodnení najvyšší súd okrem iného uviedol: „*Obžaloba na obvinených napadla na krajský súd 4. januára 1999. Krajský súd potom, čo predseda senátu zabezpečil potrebné vysvetlenia v zmysle § 185 ods. 2 Tr. por., meritórne vo veci rozhodol až 19. októbra 1999, pričom nemôže obstať argumentácia, že ide o obťažnú vec, porov. odôvodnenie uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 5. novembra 1999 sp. zn. Ntv-II 64/99, ktorým nepredĺžil lehotu trvania väzby obvinených (...). Krajský súd navyiac uvedené rozhodnutie z 19. októbra 1999 procesným stranám doručil až v októbri 2000, pričom vec na rozhodnutie o podanej sťažnosti predložil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky 10. novembra 2000.*

Takýto procesný postup krajského súdu a jeho predsedu senátu je v zrejmom rozpore s ustanovením § 2 ods. 4 Tr. por., z ktorého vyplýva povinnosť prejednávať veci čo najrýchlejšie a dôsledne zachovávať práva zaručené Ústavou Slovenskej republiky a medzinárodnými dohovormi, ktorými je Slovenská republika viazaná.“

Je pravdou, že pri nariaďovaní termínov hlavných pojednávaní vo veci krajský súd postupoval plynulo (1 až 3-mesačné intervaly), avšak na druhej strane efektívnosť pojednávaní znižoval nedostatočným využívaním donucovacích prostriedkov voči nedisciplinovanosti svedkov, ktorí sa vo väčšine prípadov bez akéhokoľvek ospravedlnenia na hlavné pojednávanie neustanovili. Krajský súd ponechal bez povšimnutia neospravedlnenú neúčast' dvoch svedkov predvolaných prvýkrát na hlavné pojednávanie 11. septembra 2001 a až 10. mája 2004 prvýkrát týchto svedkov predvolal pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty a predvedenia. Po následnom neustanovení sa týchto svedkov na pojednávanie ich opätovne predvolával bez hrozby uloženia poriadkovej pokuty a až 3. marca 2005 krajský súd požiadal orgány polície o predvedenie týchto svedkov, pričom u jedného z nich bola 3. októbra 2005 realizácia predvedenia úspešná. Uvedený postup krajského súdu v súvislosti so zabezpečovaním účasti svedkov na hlavné pojednávania

je nepochybné potrebné vyhodnotiť ako taký, v dôsledku ktorého došlo k značnému oddialeniu vydania meritórneho rozhodnutia v tejto trestnej veci.

Z ústavnoprávneho hľadiska je potrebné zdôrazniť, že s ohľadom na uvedené okolnosti prípadu je neakceptovateľné a ničím neospravedlniteľné, aby konanie v trestnej veci nebolo ani po viac ako 7 rokoch trvania právoplatne skončené.

Ústava vo svojom siedmom oddiele druhej hlavy v rámci úpravy práva na súdnu ochranu osobitný význam pripisuje tomu, aby sa spravodlivosť nevykonávala s oneskorením, ktoré by mohlo ohroziť právo na súdnu ochranu vo svojej podstate, a tým aj dôveryhodnosť justície. Ústava takto zaviazala predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti na prijatie príslušných opatrení umožňujúcich prerokovanie napadnutých vecí bez zbytočných prieťahov, a tým aj vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote (I. ÚS 39/00, I. ÚS 55/02).

Ústavný súd sa nemohol stotožniť s argumentmi predsedu krajského súdu uvedenými vo vyjadrení k sťažnosti, spočívajúcimi v zdôrazňovaní nedostatočného personálneho obsadenia trestného úseku sudcami, čo podľa jeho názoru spôsobuje „... *enormnú pracovnú zaťaženosť sudcov (...). Títo prednostne vybavujú väzobné trestné veci, pretože niektorí predsedovia senátov, ako i prísediaci sudcovia z radov občanov sa zúčastňujú na zasadnutiach iných senátov trestného úseku, čo má tiež vplyv na dĺžku trestného konania*“.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 127/04) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavuje štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní. Ústavný súd poznamenáva, že nie je možné v žiadnom prípade prenášať technicko-organizačné problémy štátnych

orgánov na účastníkov konania, resp. v trestnom konaní na obžalovaných, čo platí o to viac, ak to má za následok porušenie ich základných práv alebo slobôd.

Základné právo zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy sa realizuje takým konaním všeobecných súdov, ktoré plynulo smeruje k odstráneniu právnej neistoty osoby, ktorá sa obrátila na súd v konkrétnej veci (napr. rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 40/97).

S poukazom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že v konaní vedenom na krajskom súde pod sp. zn. 1 T 1/99 bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Sťažovateľ ďalej žiadal, aby ústavný súd okrem vyslovenia porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy uložil krajskému súdu konať a prerokovať vec vedenú pod sp. zn. 1 T 1/99 bez zbytočných prietáhov. Domáhal sa tiež priznania primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 300 000 Sk.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde krajskému súdu, aby v označenej trestnej veci konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Z ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, že primerané finančné zadosťučinenie má povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Podľa ods. 5 citovaného zákonného ustanovenia ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil,

je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie prípadná náhrada škody.

Hoci ústavný súd prikázal krajskému súdu, aby v označenom súdnom konaní konal bez zbytočných prietáhov, vychádzal z názoru, že porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nemožno účinne odstrániť len uplatnením tejto právomoci najmä s prihliadnutím na to, že právna neistota sťažovateľa nebola krajským súdom odstránená ani po viac ako 7 rokoch od začatia trestného konania. Najmä s ohľadom na túto skutočnosť priznal ústavný súd sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 60 000 Sk.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. M. Ď. Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2004, ktorá bola 15 008 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a spísanie sťažnosti a jej podanie) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) vo výške 2 501 Sk (za jeden úkon právnej služby) a 2 x 150 Sk režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Spolu úhrada predstavuje sumu 5 302 Sk. Keďže advokát je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), vyššie uvedená suma sa zvyšuje o 19 %. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH boli priznané v celkovej sume 6 309 Sk.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. marca 2006